

Maturitní okruhy 2020/21

Elementa Humaniora

1. Úvod do psychologie	2
2. Metody výzkumu	2
3. Předvědecká psychologie	2
4. Zrod vědecké psychologie	2
5. Psychodynamický přístup a psychoanalýza	2
6. Behaviorismus, gestaltismus a neobehaviorismus	3
7. Humanistická a kognitivní psychologie	3
8. Vývojová psychologie	3
9. Obecná psychologie I	3
10. Obecná psychologie II	4
11. Psychologie osobnosti	4
12. Stres a duševní hygiena	4
13. Filosofie	5
14. Disciplíny filosofie – jejich materiální a formální předmět	5
15. Logika	5
16. Gnoseologie	5
17. Ontologie	5
18. Ontologické kategorie; příčina a účinek	6
19. Theodicea	6
20. Sociologie	6
21. Sociologické experimenty	6
22. Anthropologie	6
23. Člověk jako osoba	7
24. Lidské jednání	7

1. Úvod do psychologie

- 1.1. Kde se vzala psychologie? Z jakého jazyka slovo psychologie pochází a jaký je význam tohoto slova?
- 1.2. Souvislost s filozofií - popsat proč a jak spolu tyto vědy souvisí, nastínit filozofické kořeny psychologie
- 1.3. Definice psychologie dnes
- 1.4. Psychologie teoretická a aplikovaná - jmenovat systém disciplín a jak se vyvíjely
- 1.5. Uplatnění psychologů, rozdíl psycholog x psychiatr x psychoterapeut
- 1.6. Aktuální výzvy psychologie

2. Metody výzkumu

- 2.1. Základy vědeckého usuzování
- 2.2. Paradigma, teorie, hypotézy
- 2.3. Přímé a nepřímé zkoumání
- 2.4. Experiment, kontrolní a experimentální skupina
- 2.5. Korelace vs. kauzalita
- 2.6. Replikační krize v psychologii

3. Předvědecká psychologie

- 3.1. Animismus, antropomorfismus, magie
- 3.2. Thales, Herakleitos
- 3.3. Hippokrates, Galen
- 3.4. Sokrates, Platon, Aristoteles
- 3.5. Phillipe Pinel, Franz Gall, Phineas Gage

4. Zrod vědecké psychologie

- 4.1. Strukturalismus, funkcionalismus
- 4.2. Wilhelm Wundt
- 4.3. Edward Bradford Titchener
- 4.4. Introspekce a její historický kontext
- 4.5. Vliv fyziky a jiných přírodních věd na psychologii

5. Psychodynamický přístup a psychoanalýza

- 5.1. Definice a shrnutí podstaty přístupu
- 5.2. Sigmund Freud
- 5.3. Carl G. Jung
- 5.4. Metody zkoumání lidské mysli a terapie
- 5.5. Přednosti a nedostatky

6. Behaviorismus, gestaltismus a neobehaviorismus

- 6.1. Behaviorismus
 - 6.1.1. Definice a shrnutí podstaty přístupu
 - 6.1.2. Rané období - Pavlov, Thorndike
 - 6.1.3. John B. Watson
 - 6.1.4. Kritika behaviorismu
- 6.2. Gestaltismus - tvarová psychologie
 - 6.2.1. Shrnutí a podstata
 - 6.2.2. Představitelé
 - 6.2.3. Principy vnímání
 - 6.2.4. Rozšíření otázky - přesah do gestalt psychoterapie
- 6.3. Neobehaviorsmus
 - 6.3.1. Co je "neo", v čem se liší od behaviorismu?
 - 6.3.2. B. F. Skinner
 - 6.3.3. E. L. Tolman

7. Humanistická a kognitivní psychologie

- 7.1. Humanistická
 - 7.1.1. Definice a shrnutí podstaty přístupu
 - 7.1.2. Carl Rogers
 - 7.1.3. Abraham Maslow
- 7.2. Kognitivní psychologie
 - 7.2.1. Definice a shrnutí podstaty přístupu
 - 7.2.2. Filozofické a psychologické základy
 - 7.2.3. Turing, počítačová metafora mysli
 - 7.2.4. Tolman, Hebb, Chomsky

8. Vývojová psychologie

- 8.1. Předmět zájmu, definice vývoje
- 8.2. Přístup ke zkoumání vývoje
- 8.3. Vývojová období člověka
- 8.4. Jean Piaget
- 8.5. Erik Erikson

9. Obecná psychologie I

- 9.1. Vnímání a čítí
 - 9.1.1. Definice, funkce vnímání a čítí
 - 9.1.2. Vývoj vnímání (přesah do vývojové psychologie)
 - 9.1.3. Sociální podmíněnost (přesah do sociální psychologie)
 - 9.1.4. Zákony vnímání (přesah do gestaltismu)
 - 9.1.5. Weberův zákon (přesah do zrodu vědecké psychologie)
- 9.2. Vědomí
 - 9.2.1. Základní pojmy

- 9.2.2. Úrovně vědomí
- 9.2.3. Teorie vědomí
- 9.3. Představy
 - 9.3.1. Definice
 - 9.3.2. Typy představ
 - 9.3.3. Funkce představ

10. Obecná psychologie II

- 10.1. Paměť
 - 10.1.1. Jak si pamatujeme a uchováváme informace?
 - 10.1.2. Typy paměti
 - 10.1.3. Křivka zapomínání
 - 10.1.4. Strategie posilující zapamatování
 - 10.1.5. Miller a magické číslo
- 10.2. Myšlení
 - 10.2.1. Definice
 - 10.2.2. Indukce, dedukce
 - 10.2.3. Intuice, metakognice
 - 10.2.4. Vývoj myšlení (přesah do vývojové psy - Jean Piaget)
- 10.3. Emoce
 - 10.3.1. Definice, funkce
 - 10.3.2. Vývoj emocí
 - 10.3.3. Teorie emocí
- 10.4. Motivace
 - 10.4.1. Definice, principy (homeostáza)
 - 10.4.2. Teorie motivace
 - 10.4.3. Vnitřní a vnější motivace
 - 10.4.3.1. Locus of control
 - 10.4.4. Lidské potřeby (přesah do humanistické psychologie)

11. Psychologie osobnosti

- 11.1. Historie zkoumání osobnosti
- 11.2. Teorie temperamentu
- 11.3. Interakce geny a prostředí
- 11.4. Vlastnosti a rysy osobnosti
- 11.5. Testy osobnosti a jejich nedostatky

12. Stres a duševní hygiena

- 12.1. Stres
 - 12.1.1. Definice stresu
 - 12.1.2. Teorie stresu
 - 12.1.3. Zvládání stresu (coping)
- 12.2. Trauma
 - 12.2.1. Definice

- 12.2.2. Projevy
- 12.3. Duševní hygiena
- 12.4. Syndrom vyhoření

13. Filosofie

- 13.1. Sémantický obsah pojmu „filosofie“
- 13.2. Místo filosofie a její metody mezi ostatními vědními disciplinami

14. Discipliny filosofie – jejich materiální a formální předmět

- 14.1. Logika
- 14.2. Gneseologie
- 14.3. Ontologie
- 14.4. Anthropologie
- 14.5. Theodicea
- 14.6. Etika

15. Logika

- 15.1. Pojem – definice, rozsah a obsah pojmu
 - 15.1.1. Nominalismus x realismus
- 15.2. Soud – definice, rozdělení soudů
 - 15.2.1. Princip sporu
 - 15.2.2. Logický čtverec, bezprostřední vyvozování
- 15.3. Úsudek – struktura, náležitosti úsudků: příklady chybných syllogismů

16. Gnoseologie

- 16.1. Klíčová role gnoseologie ve vztahu k ostatním filosofickým disciplínám
- 16.2. Základní gnoseologický problém
 - 16.2.1. Posice absolutní skepse a její vyvrácení
 - 16.2.2. Obhajoba principu sporu, vyřešení námitky logického kruhu
- 16.3. Stručný nástin historického vývoje gnoseologických koncepcí

17. Ontologie

- 17.1. Jsoucnost – obsah a rozsah pojmu jsoucnost, rozdělení jsoucností
- 17.2. Konstitutivní principy jsoucnosti
- 17.3. Transcendentální určení jsoucnosti
- 17.4. Potence a akt (možnost a uskutečnění)

18. Ontologické kategorie; příčina a účinek

- 18.1. Substance – definice
- 18.2. Akcident – definice, druhy akcidentů
- 18.3. Atribut
- 18.4. Příčina a účinek, rozdělení příčin

19. Theodicea

- 19.1. Problém existence nutného jsoucná
- 19.2. Pojem Bůh – nesnáze týkající se obsahu konceptu
- 19.3. Námitky vůči Boží existenci v formulované v průběhu dějin
- 19.4. Nový ateismus (Richard Dawkins, Stephen Hawking)
- 19.5. Anselm z Canterbury, Tomáš Akvinský, C. S. Lewis, Peter Kreeft

20. Sociologie

- 20.1. Pojem sociologie – jeho obsah a původ
- 20.2. Místo sociologie mezi ostatními vědami.
 - 20.2.1. Metody využívané sociologií
- 20.3. Stručný nástin historického vývoje sociologie
 - 20.3.1. Auguste Comte
 - 20.3.2. Emile Durkheim a další myslitelé

21. Sociologické experimenty

- 21.1. Stanfordský vězeňský experiment
 - 21.1.1. Konkluze vedoucího experimentu Phillipa Zimbarda
 - 21.1.2. Námitka Ericha Fromma, pochybnosti vzbuzující výpovědi účastníků experimentu
- 21.2. Milgramův experiment o vztahu poslušnosti a autority
- 21.3. Experiment konformity Solomona Asche
- 21.4. “Bystander effect”

22. Anthropologie

- 22.1. Rozlišení fyzické, kulturní, filosofické anthropologie
- 22.2. Materiální a formální předmět filosofické anthropologie
- 22.3. Základní koncepce člověka
 - 22.3.1. Materialismus, naturalismus (Marx)
 - 22.3.2. Existencialismus Jean-Paul Sartra
 - 22.3.3. Tomistický koncept
 - 22.3.4. Z brahmanismu vycházející koncepty (hinduismus, buddhismus)

23. Člověk jako osoba

- 23.1. Lidská přirozenost
- 23.2. Substancialita člověka
 - 23.2.1. Tělo a duše
 - 23.2.2. Poznání (abstraktní) a svobodná vůle
- 23.3. Deterministické pojetí člověka
- 23.4. Vztah esence a finality u člověka

24. Lidské jednání

- 24.1. Rozdíl mezi deskriptivním a normativním přístupem
- 24.2. Etika – materiální a formální předmět
- 24.3. Kognitivní a nekognitivní etické systémy
 - 24.3.1. Emotivismus (Hume)
 - 24.3.2. Decisionismus (Hare)
 - 24.3.3. Aristoteles, Akvinský
 - 24.3.4. Camus, Sartre